

Ilgaz Gümüştas Zugzwang

Random Fischer Nedir?

Satranç oyununun kuralları her zaman aynı değildi. Filozof Heraklit'in de dediği gibi "Panta rei" yani "her şey akar". Satranç da bu akışın dışında kalmadı. Bu değişim tabii ki kendiliğinden kaynaklanmıyor. Bir takım ihtiyaçlardan, gereksinimlerden kaynaklanıyor. Şimdi beş yüz yıl önceye gidelim ve satrancın o zamanki kuralları nasılmış bir bakalım :

- 1) Rok kuralı yoktu.
- 2) Piyon başlangıçta da bir kare gidiyordu.
- 3) Fil çapraz gidiyordu ama sadece bir hane öteye...
- 4) Vezir de çapraz gidebiliyordu ama o da bir hane gidiyordu. O yüzden oyunun en kuvvetsiz taşıydı.
- 5) Tahta tek renkti
- 6) Son hanesine ulaşan piyonlar, herhangi bir figüre değil ancak kendi sütunlarındaki figürlere dönüşebilirlerdi.

Kolayca anlaşılabilceği gibi şu anda oynadığımız satranç eski satrancın geliştirilmiş, hızlandırılmış şeklidir. Yeni kurallar geldiği zaman o kadar etkili olmuştu ki yirmi yıl gibi kısa bir sürede her yere yayılmıştı. (1480-1500)

Satranç açılış teorisine ait ilk dökümanlar –iki el yazması ve Lucena'nın basılmış kitabıdır. (1497) Demek ki beşyüz sekiz senedir satranç açılışları inceleniyor. Bu yarım binyıllık incelemenin sonunda çok detaylı araştırmalar yapılmış bulunmaktadır. Günümüzde de ECO ansiklopedileri bu işi sürdürmektedir (açılış teorisi ansiklopedileri). Açılışlardaki yenilikler bu kitaplardan öğrenilmektedir. İşte bu noktada değişimi isteyen bir oyuncu karşımıza çıkmıştır. Robert James Bobby Fisher. 1972-1975 Fide Dünya Satranç Şampiyonu. Fisher Random ise, Bobby Fisher'in satrançta ezber bilgi ve açılış teorilerinin önemini azaltıp, yaratıcı düşünme, anlama ve yeteneğin önemini arttırmak amacıyla yarattığı bir satranç çeşididir.

20. yüzyıldan başlayarak satrançta açılış analizleri ve ev hazırlıkları o kadar büyük bir önem kazandı ki en iyi satranç oyuncuları bile zaman zaman bu durumdan şikayetçi. Dünyanın en kuvvetli oyuncusu sayılan Kasparov kendi durumunu şöyle açıklıyor:

"Bugünlerde maça hazırlık çok büyük zaman alıyor. Gerçekçi olmak gerekirse iki, üç saatten az değil, diğer çalışmaların da 4-5 saatten fazla sürdüğünü ya da sürmesi gerektiğini göz önünde bulundurursak günde 10 saat çalışmak oldukça baskılı bir program. Her türlü sağlık normunun da çok ötesinde ...Kasparov gibi insani normların ötesinde bir hafıza kapasitesine sahip bir satranççı bile zaman zaman açılış hazırlığını unuttuğunu söylüyor."

Daha 1992 yılında, Bobby Fisher son 20 yılda açılış teorisinin ne kadar geliştiğini gördüğünde şoka girmiş olmalı ki, bu büyük sorunu aşmanın yolunu alternatif bir satranç türü yaratmakta buldu. Fisher'in satranç oyununu ezber ve çalışmanın hegemonyasından kurtarıp satranca daha fazla yaratıcılık ve zeka kazandırma çalışmaları ortaya Fisher Random'u çıkarttı.

Fisher'in temel argümanı şöyle:

Her satranç maçına aynı konumla başlıyoruz. (taşların dizili olduğu konum). Eğer bu konumu her defasında değiştirirsek teori, ezber ve ev hazırlığı önemini kaybedecek. Kazanan çalışkan olan değil, tahtada yaratıcılığını daha fazla kullanan olacak. Yani Fisher Random'da bilgi en az önemi taşıyor.

Gelişim her zaman yeni fikirlere açık olmaktan geçer.

Herkes satranç dolu günler dilerim .

Yararlanılan kaynaklar: Satrançta strateji ve açılış teorisi ansiklopedisi H. Sertaç Dalkıran-Satranç kitabım Selim Palavan-çeviri için:Oğul Köseoğlu

Nisan 2005 Manisa ve Satranç Gazetesi